

Vergaderjaar 2014–2015

33 716

Wijziging van de Algemene Kinderbijslagwet, de Wet op het kindgebonden budget, de Wet werk en bijstand, de Wet inkomstenbelasting 2001, de Wet studiefinanciering 2000 en enige andere wetten in verband met hervorming en versobering van de kindregelingen (Wet hervorming kindregelingen)

Nr. 36

VERSLAG VAN EEN ALGEMEEN OVERLEG

Vastgesteld 23 juli 2015

De vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft op 3 juni 2015 overleg gevoerd met Vice-Minister-President, Minister Asscher van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over:

- **de brief van de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid d.d. 22-4-2015 over de gevolgen van de Wet hervorming kindregelingen voor kinderalimentatie (Kamerstuk 33 716, nr. 32);**
- **de brief van de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid d.d. 22-04-2015 over het verslag van een schriftelijk overleg over de doorwerking van de Wet hervorming kindregelingen op kinderalimentatie (Kamerstuk 33 716, nr. 33).**

Van dit overleg brengt de commissie bijgaand geredigeerd woordelijk verslag uit.

De voorzitter van de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
Van der Burg

De griffier van de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
Post

Voorzitter: Van der Burg
Griffier: Post

Aanwezig zijn zes leden der Kamer, te weten: Van der Burg, Heerma, Anne Mulder, Siderius, Van Weyenberg en Yücel

en Minister Asscher van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, die vergezeld is van enkele ambtenaren van zijn ministerie.

Aanvang 10:02 uur.

De **voorzitter**: Goedemorgen dames en heren. Ik open het algemeen overleg. Ik heet de Minister en zijn staf van harte welkom, evenals de commissieleden en de mensen die dit overleg op welke manier dan ook volgen. Ik stel een spreektijd voor van vijf minuten per fractie.

Mevrouw **Siderius** (SP): Voorzitter. Geen kind wordt beter van vechtscheidingen en deze zorgen voor veel frustratie, boosheid en ongenoegen bij ex-partners. Voor ongeveer 100.000 gezinnen in Nederland moest de rechter eraan te pas komen om afspraken te maken over de kinderalimentatie. Met de aanpassing van de kindregelingen zorgt het kabinet er ook voor dat er aardverschuivingen plaatsvinden in de berekening van kinderalimentatie. De vraag is of dit wenselijk is.

Doordat de alleenstaande-ouderkop op het kindgebonden budget, valt deze inkomensvoorziening bij de berekening van de kinderalimentatie opeens onder de behoefte van het kind in plaats van onder de draagkracht van de verzorgende ouder. De resterende behoefte van het kind wordt hierdoor minder en daardoor wordt ook de alimentatieverplichting van de niet-verzorgende ouder – dat is vaak toch nog de vader – minder groot. Het is een beetje een technisch verhaal, maar ik denk dat we daar vandaag helaas niet aan ontkomen. Vaders hoeven door het zojuist door mij geschetste minder kinderalimentatie te betalen en de overheid neemt een deel van de verplichting van de verzorging en de opvoeding van het kind over; de overheid als opvoedmachine. Mijn partij moet daar in ieder geval niet aan denken. Ik hoor graag van de Minister hoe hij daarover denkt. In onze ogen zijn de ouders de eerstverantwoordelijken voor de opvoeding van hun kinderen, maar dat principe wordt nu toch enigszins doorkruist. Naarmate de inkomensverschillen tussen de ex-partners groter zijn, gaat de niet-verzorgende partner er meer op vooruit, zo blijkt. Als we dan naar het traditionele plaatje kijken, blijkt vaak dat de rijkere vader er nu fors op vooruit gaat en dat het inkomensniveau van de moeder, dat lager is, gelijk blijft. Van het nivelleringsfeestje van de Partij van de Arbeid is dus geen sprake. De alimentatieplichtige – vaak is dat de vader – is spekkoper, want uit berekeningen blijkt dat hij 72% van de alleenstaande-ouderkop ontvangt die eigenlijk bedoeld is voor de verzorgende ouder. Vaak is dat de moeder. Dat kan toch niet waar zijn? Ik ben benieuwd naar de mening van de Minister daarover.

De SP heeft ook vragen over de berekeningen die het kabinet aan de Kamer heeft gestuurd. Waarom heeft de Minister niet onderzocht hoeveel gezinnen het specifiek betreft? Er wordt weliswaar gesproken over 100.000 gezinnen in totaliteit, maar ik vraag mij af hoeveel gezinnen nu te maken hebben met die grote inkomensverschillen. Zijn dat forse meevallers of zijn dat forse tegenvallers? Kan de Kamer daarover in ieder geval meer informatie krijgen? Voor welk percentage van deze gezinnen zijn tegenvallers te verwachten? Wij hebben daarover mails van ouders gekregen. In sommige situaties zijn er echter ook forse meevallers en wij zouden graag weten welk aandeel dat is.

De Minister maakt zich er in de ogen van de SP wel heel erg gemakkelijk ofwel veel te gemakkelijk van af door te zeggen dat er op individuele basis een oplossing moet komen. Rebelse rechters – het betreft onder andere

rechters in Den Haag – voeren daarom de richtlijn alimentatienormen niet uit. Het is misschien wel terecht dat zij dat niet doen, maar ik vraag mij af of wenselijk is dat de kinderalimentatie wordt vastgesteld op basis van de persoonlijke afweging van rechters in dit land. Wat betekent dit precies voor de rechtsongelijkheid in Nederland? Als je een van de ouders bent en je bij de rechter in Oost-Nederland komt, wordt er misschien een andere uitspraak gedaan dan wanneer je bij de rechter in Den Haag komt. Wat vindt de Minister daarvan? Zouden we daar niet meer op moeten sturen? Is de Minister bereid om te bekijken welke mogelijkheden er zijn om de verhoudingen weer wat meer te optimaliseren, bijvoorbeeld door een deel van de alleenstaande-ouderkop in mindering te brengen op de behoefte van het kind, dit op te tellen bij de draagkracht van de ouders en om dus misschien enigszins terug te gaan naar het oude systeem? Misschien zijn er ook andere scenario's. Mocht dat zo zijn, dan krijgt de Kamer die graag voorgelegd.

Tot slot merk ik op dat er ook gesproken wordt over compensatie aan gemeenten in het kader van de bijstandsbudgetten. Mijn partij wil graag weten hoeveel geld het precies betreft, hoeveel geld te verdelen valt en of de Minister hiermee niet een beetje laat is. De regeling is immers ingegaan per 1 januari 2015. Gaat de Minister achteraf compenseren? Zo ja, op welke wijze gaat hij dat doen? Hoe worden bijstandsgerechtigden die dit betreft geïnformeerd? Opvallend is dat de overheid er als eerste bij is als er wat te halen valt, maar dat de informatievoorziening vaak wat achterblijft als er iets weggegeven moet worden. Hoe kan dat? Kan de Minister daar wat meer duidelijkheid over geven?

De heer **Pieter Heerma** (CDA): Voorzitter. Vechtscheidingen zijn een groot maatschappelijk probleem. Met het oog op het voorkomen van het oprakelen daarvan heeft mijn fractie vorig jaar bij de behandeling van de Wet hervorming kindregelingen dit probleem aan de orde gesteld. Gelukkig werd dit probleem breed door de Kamer onderkend en erkende de Minister ruimhartig het risico van het oprakelen. Hij oarmde in zijn schrijven van maart 2014 de gedachte om dit te voorkomen met rekenregels en via de Raad voor de Rechtspraak. We zijn inmiddels ruim een jaar verder, de wet is al maanden geleden ingegaan en het probleem is complexer en lelijker geworden dan in ieder geval ik me kon voorstellen toen ik het bij de behandeling aan de orde stelde. Toen was het beeld – daarover is toen ook gesproken – dat het afschaffen van de regeling Aftrek levensonderhoud kinderen (LOK) effect zou hebben. Dat de introductie van het toepassen van de alleenstaande-ouderkop tot een nog veel groter probleem zou leiden, was niet mijn beeld. De hele Kamer had dat beeld volgens mij niet en ik gok dat ook de Minister dat niet had. De wijze waarop een en ander nu in de praktijk uitpakt, is naar de mening van mijn fractie niet uit te leggen. Dit is slecht voor de kinderen en leidt tot rechtsongelijkheid. Mevrouw Siderius refereerde daar net ook al aan. De alleenstaande-ouderkop op het kindgebonden budget vloeit grotendeels naar de niet-verzorgende alimentatieplichtige ouder. Het verschil wordt groter naarmate het inkomensverschil van de ouders groter is, dus in het geval dat de alimentatieplichtige ouder meer verdient en de alimentatiegerechtigde ouder weinig verdient of deze in de bijstand zit. Dat kan toch niet de bedoeling zijn? De Minister schrijft in zijn brief enigszins schuld-bewust dat deze interpretatie van de Expertgroep Alimentatienormen is gebaseerd op uitspraken die door hem zijn gedaan tijdens de behandeling met het parlement. Volgens mij was dat de Eerste Kamerbehandeling. De Minister schrijft verder dat er op basis van de parlementaire stukken ook een andere keuze mogelijk was geweest. Jazeker, het was mogelijk geweest om een andere keuze te maken en die andere interpretatie was volgens mij daadwerkelijk in overeenstemming met dat wat de wet beoogde. Kan de Minister dat bevestigen? Ik ben benieuwd of ook de rest van de Kamer dat zo ziet.

De alleenstaande-ouderkop was gericht op het oplossen van verzilveringsproblemen en om werken meer lonend te maken. De keuze om de kop onder te brengen bij het kindgebonden budget was technisch van aard met het oog op het oplossen van het verzilveringsprobleem. Het was niet een beleidskeuze dat de Staat de alimentatieplicht van de alimentatiebetaler overneemt en de belastingbetaler daar meer verantwoordelijk voor te maken, wat in de praktijk nu wel lijkt te gebeuren. Kan de Minister die lezing bevestigen?

De Minister schrijft in zijn brief van 22 april over het toewijzen van die alleenstaande-ouderkop aan de behoefte van het kind in plaats van aan de draagkracht van de ouder – dat is inderdaad een technisch verhaal – dat een andere keuze verdedigbaar was geweest maar dat die niet op voorhand beter was geweest. De mening van mijn fractie is dat dit wel op voorhand meer in lijn was met de intentie van de wetgever. Ik vraag de Minister om dat te bevestigen. De alleenstaande-ouderkop was immers, zoals ik al zei, bedoeld om werk meer lonend te maken en verzilveringsproblemen op te lossen. En deze was bedoeld als aanvullende inkomensondersteuning voor de alleenstaande ouder en als tegemoetkoming in de kosten van kinderen. Hoe meer er dus wegvloeit naar de alimentatieplichtige ouder, hoe minder bovenstaande zaken gelden die in memories van toelichting staan en die tijdens de behandeling van de wet herhaaldelijk gezegd zijn. Klopt dan dus ook de redenering dat, naarmate er meer geld wegstroomt naar die alimentatieplichtige ouder, het doel «werken moet lonen» in steeds mindere mate opgaat? Met de tabellen bij de brief wordt de suggestie gewerkt dat beide ouders er nog steeds op vooruitgaan, maar volgens mij is dat een wat raar, apart en beperkt beeld. De alleenstaande-ouderkop was er immers ter vervanging van andere, verdwenen, maatregelen. Het feit dat een groot deel van het bedrag nu wegstroomt naar de alimentatiebetaler betekent niet dat het beeld per saldo nog positief is. Dit is sowieso een raar beeld als je het hebt over een wet waarmee 500 miljoen werd bezuinigd op ondersteuning van gezinnen.

Ik sluit mij aan bij de vraag van de voorgaande spreker over gemeentes. Welk extra bedrag aan bijstand dat moet worden uitgekeerd betreft het? Het kan toch niet de bedoeling zijn dat we een hogere bijstandsuitkering gaan geven als gevolg van het verminderen van de alimentatieplicht door interpretatie van deze wet? Kinderen worden hier volgens mij de dupe van omdat de verzorgende ouder minder geld overhoudt en scheidingsproblemen worden opgerakeld. Bovendien is het risico dat dit straks opnieuw gaat gebeuren, want met het aangekondigde initiatiefwetsvoorstel van de Partij van de Arbeid en de VVD – dat van de heer Recourt en de heer Van der Steur – wordt het systeem weer op zijn kop gegooid. Dan gaan we dus twee keer de vechtscheiding oprakelen. Volgens mij moeten we dat niet willen. Er is sprake van een grote mate van rechtsongelijkheid. Na de herbevestiging van de expertgroep half april zijn er zelfs door het Hof uitspraken gedaan – dat gebeurde dus niet alleen door rechtbanken – die hier haaks op staan. De expertgroep heeft ruimte gegeven om dit op basis van «onaanvaardbaarheid» te doen, maar het Hof baseert zich hierbij op «onwenselijkheid» en op «onnodig ingewikkeld». Justitieel is er hier dus nogal veel in beweging. Een en ander zou zich ook naar de Hoge Raad verplaatsen. Cassatie wordt genoemd en ook de mogelijkheid dat er nu al prejudiciële vragen gesteld worden. Kunnen we dit probleem niet oplossen door de Hoge Raad zo snel mogelijk het salomonsoordeel te laten uitspreken? Als dit immers blijft doorgaan, worden de problemen alleen maar groter. En als de alimentatieplichtige ouders er begin volgend jaar aan de hand van het belastingformulier 2015 achter komen dat de LOK verdwenen is, zal dat ook leiden tot een hausse? aan nieuwe zaken. Volgens mij moeten we dit voor zijn en het probleem dus zo snel mogelijk oplossen. Wat kan de Minister doen, ook gegeven de schuldbewuste tekst

in zijn brief? En wat kan de Minister doen om de Hoge Raad hierover zo snel mogelijk duidelijkheid te laten geven?

De heer **Van Weyenberg** (D66): Voorzitter. Tijdens de behandeling van de Wet hervorming kindregelingen – de twee voorgaande sprekers hebben deze al genoemd – voorzagen we al dat er ook gevolgen zouden zijn voor de kinderalimentatie, in het bijzonder vanwege het verdwijnen van de fiscale aftrek levensonderhoud kinderen. De motie-Heerma werd daarom breed gesteund en dus aangenomen met als doel om een soort rekentool te maken zodat ex-partners een beetje worden geholpen en ze zicht krijgen op het opnieuw vaststellen van de hoogte van de kinderalimentatie. Dat is natuurlijk hartstikke belangrijk, want je wilt inderdaad niet dat vechtscheidingen worden opgerakeld met al het gedoe voor betrokkenen van dien. Niet in de laatste plaats wil je dat niet voor de kinderen die daarmee zouden worden geconfronteerd.

Volgens mij blijkt inmiddels dat de situatie nog veel ingewikkelder is dan die welke toen werd voorzien. De Minister geeft dat in zijn brief ook toe. Uiteindelijk lijkt dat deels te komen door een uitspraak van de Minister tegenover de Senaat. Los van het verdwijnen van die fiscale aftrek die ik net noemde, hebben die alleenstaande-ouderkop op het kindgebonden budget aanzienlijke gevolgen voor de kinderalimentatie. Er is inmiddels een landelijke expertgroep die aanbevolen heeft om de alleenstaande-ouderkop in mindering te brengen op de bijdrage van ouders en de kosten van het kind. In de technische systematiek van die rekentools wordt het dus toegerekend aan het kind. Vroeger was dat anders. Zoals het nu gaat, heeft het nadelige gevolgen. Daar kunnen we naar mijn idee heel helder over zijn. Mijn collega's zeiden dat al. Dit heeft wat de kinderalimentatie betreft ingrijpende gevolgen voor de verzorgende ouder. Die valt tot wel 200 euro lager uit. Een collega zei naar mijn idee terecht dat, naarmate het inkomensverschil groter is, dit in grotere mate speelt.

Als de verzorgende ouder een relatief laag inkomen heeft en een hoog kindgebonden budget, kan het voorkomen dat de andere ouder – het betreft de ouder bij wie het kind niet woont – bijna niets hoeft bij te dragen aan het levensonderhoud van het kind. Daarmee wordt toch een beetje het volgende signaal afgegeven: u hoeft niet meer voor uw kind te zorgen, maar dat gaat de overheid doen. Dat is een maatschappelijk onwenselijk signaal. Ook heel veel vaders geven zelf aan dat zij dit eigenlijk heel onwenselijk vinden. In feite wordt hen verteld dat zij niet hoeven bij te dragen. Ik vind dat deze insteek helemaal niet past bij de lijn van de voorliggende initiatiefwet van de VVD en de Partij van de Arbeid.

De heer **Pieter Heerma** (CDA): Ik kan de lijn van het betoog van de collega van D66 helemaal volgen. Is de D66-fractie echter van mening dat, los van het feit dat het onwenselijk is en het niet in lijn is met de initiatiefwet, dit ook niet de intentie was van de wetten die we hier vorig jaar besproken hebben? Is zij dus van mening dat dit niet in overeenstemming is met datgene wat de D66-fractie destijds bij de behandeling van deze wet beoogde met de introductie van de alleenstaande-ouderkop?

De heer **Van Weyenberg** (D66): Volgens mij heeft de heer Heerma daarin gelijk. Dat geef ik toe en volgens mij heeft ook de Minister dat al toegeven namens het kabinet. Dat was niet voorzien. Met het vervallen van de fiscale aftrek, moest worden voorkomen dat het bedrag voor de niet-verzorgende ouder diende te worden aangepast. Nu lijkt vaak juist het tegenovergestelde te gebeuren. In die zin is het wat mij betreft een onvoorzien effect.

Behalve dat een en ander tot de wat rare situatie kan leiden dat het erop lijkt dat de overheid betaalt in plaats van een van de twee ouders, is een effect dat, als een alleenstaande ouder weer gaat samenwonen en hij die alleenstaande-ouderkop kwijtraakt, de kinderalimentatie opnieuw moet

worden berekend. Dan wordt het hele dossier nog een keer opgerakeld. En er komt een nieuwe initiatiefwet. Mijn fractie staat daar sympathiek tegenover, maar daarmee gaan we het systeem nog eens op de kop gooien.

Mijn korte samenvatting is dat er sprake is van een chaos als het gaat om het vaststellen van de kinderalimentatie. De vraag is waarom die groep van wijze mensen hiervoor gekozen heeft. Dat zou komen omdat hij de woorden van de Minister citeert die hij tegenover de senaat heeft gebruikt: indien met zowel de kinderbijslag als met het kindgebonden budget in de behoeften van het kind wordt voorzien, is er geen aanspraak op kinderalimentatie. De behoefte van het kind kan immers groter zijn dan met hetgeen via het stelsel van kindregelingen wordt ontvangen.

Die expertgroep zegt dat daar geen woord Spaans bij is, dus dat deze dan gewoon een lagere kinderalimentatie gaat vaststellen. Maar heeft de Minister die uitspraak echt zo bedoeld? Zijn antwoord in de brief dat een andere uitleg op basis van de memorie van toelichting volgens de Minister ook verdedigbaar was geweest maar dat die niet op voorhand beter was geweest vind ik interessant, maar dat scheidt natuurlijk totaal niet de duidelijkheid. De Minister zegt dat rechters eigenlijk wel kunnen afwijken van het rapport. Ja, dat zie je nu ook gebeuren. Collega Siderius noemde al de Rechtbank Den Haag. Die zegt, evenals de Rechtbank Noord-Holland dat deze uitspraak eigenlijk niet in de geest is van de wet. Ik vind dat de Minister nu te gemakkelijk terugwijst naar de rechters: het gaat om interpretatie van een door het kabinet ingediende en een door beide Kamers aangenomen wet. Hoe moet ik dat dan duiden met het oog op de doelen van de wetgever? Ik voel mij als steungever van deze wet verantwoordelijk voor het verkrijgen van die duidelijkheid. Ik mag toch aannemen dat dit voor de Minister als indiener ook geldt? Wat gaat de Minister doen om die duidelijkheid te geven en wat heeft hij bedoeld? Ik krijg echt de indruk dat experts in een soort glazen bol zitten te turen en dat zij proberen in te schatten wat de bedoeling van de wetgever is geweest. Dat is toch echt een ongewenste situatie.

Ik sluit mij tot slot aan bij de vragen van de collega's over de bijstand en de gevolgen.

Ik roep de Minister dus vooral op om duidelijkheid te geven. Is hij in gesprek met die expertgroep? Kan hij duidelijk maken wat de bedoeling is geweest van de wetgever? Er moet snel duidelijkheid ontstaan. Ja, die kan door de Hoge Raad worden gegeven, maar in alle eerlijkheid zeg ik dat ik het een beetje raar zou vinden als hij een salomonsoordeel moest geven omdat er onduidelijkheid is over wat de Minister heeft beoogd. Dat lijkt me ook niet iets wat hij wil. Ik vraag de Minister dus wat hij concreet gaat doen.

De voorzitter: Ik geef het woord aan mevrouw Yücel. Mevrouw Yücel, fijn dat u er bent, zo snel na uw rugoperatie.

Mevrouw **Yücel** (PvdA): Voorzitter. De Partij van de Arbeid is van mening dat de Wet hervorming kindregelingen geleid heeft tot vereenvoudiging van het systeem van kindregelingen. Wij zijn ons er echter terdege van bewust dat dit ook gevolgen heeft voor de berekening van bijvoorbeeld de kinderalimentatie. Voor ons is noodzakelijk dat beide ouders ervoor zorgen dat zij kunnen voorzien in het levensonderhoud van hun kinderen. De gevolgen van de Wet hervorming kindregelingen mogen dit niet in de weg staan. Daarom verzoeken wij de Minister om de verschillende situaties scherp in de gaten te houden: waar zijn de onbedoelde, onwenselijke gevolgen? Dat moet echt helder worden.

Daarnaast werkt de heer Recourt – collega's hebben dat reeds aangegeven – samen met de VVD-fractie aan een initiatiefwetsvoorstel met als doel de berekening van de kinderalimentatie eenvoudiger te maken.

De heer **Van Weyenberg** (D66): Ik krijg de indruk dat de Partij van de Arbeid nu heel veel «hoe zit het ook alweer precies»-vragen stelt. Mijn vraag is echter wat mevrouw Yücel ervan vindt. Is zij het met mij eens dat er op dit moment gewoon sprake is van enige mate van chaos? Wat heeft mevrouw Yücel als verlener van steun aan deze wet bedoeld? Vindt zij dat de huidige situatie goed is en dat de Minister een oogje in het zeil moet houden, of zegt zij dat er dingen mis gaan en dat we iets moeten gaan doen?

Mevrouw **Yücel** (PvdA): In het vervolg van mijn betoog stel ik een aantal vragen waarin ik ook daarop inga. Ik constateer uit de brief van de Minister dat er in veel situaties juist een inkomensvoortgang is waar te nemen, maar ook dat er in een aantal situaties wel degelijk sprake is van een inkomensachteruitgang en onwenselijke gevolgen. De vragen welke oplossingen het meest effectief zijn of welke het meest handig zijn, zijn ook verweven in mijn betoog dat ik zo meteen ga vervolgen. Als u mij toestaat, rond ik mijn inbreng af in plaats van dat we alles met de interrupties in één keer gaan doen.

De heer **Van Weyenberg** (D66): Ik stel de vraag omdat ik al een beetje proef dat de PvdA-fractie vragen gaat stellen die neerkomen op hoe het precies zit en die te maken hebben met de vinger aan de pols houden. Ik probeer terug te gaan naar de probleemanalyse: zegt mevrouw Yücel: recht zo die gaat, maar even opletten? Of vindt zij dat er wel wat moet veranderen? Dat lijkt mij een heel heldere vraag, los van de concrete dingen die mevrouw Yücel zo meteen hopelijk gaat voorstellen. Ik wil in ieder geval weten waar zij staat: vindt zij dat het nu oké gaat en dat alleen de vinger «een beetje» aan de pols moet worden gehouden, of vindt zij dat er iets nodig is wat radicaler is?

Mevrouw **Yücel** (PvdA): Met de heer Van Weyenberg zijn wij een zeer groot voorstander geweest van vereenvoudiging van al die kindregelingen. Volgens mij is daarvoor ook een breed draagvlak geweest van de Kamer. Dat is dus een goede zaak. Elke hervorming heeft echter ook allerlei gevolgen in zich en die probeer je vooraf goed in beeld te krijgen. Waar de onwenselijke gevolgen zijn, daar heb ik ook zorgen over. Daarover zal ik in mijn inbreng dan ook vragen stellen. Als er goede oplossingen voor deze problematiek te bedenken zijn, zullen wij daar zeker mee komen. Ik luister straks graag ook naar de suggesties van de heer Van Weyenberg, misschien in zijn tweede inbreng, maar ik zou graag eerst de Minister hierover willen horen.

Mevrouw **Siderius** (SP): De Partij van de Arbeid maakt nu wel een simpele analyse. Zij zegt dat er sprake is van een hervorming en dat die negatieve gevolgen kan hebben, maar dat er ook heel veel mensen zijn die erop vooruit gaan. Verder zegt zij dat we met effectieve oplossingen moeten komen. Ik denk dat mevrouw Yücel, als zij in dit soort algemene termen praat, de handen daar wel voor op elkaar krijgt. Maar wat is in de ogen van de Partij van de Arbeid een effectieve oplossing voor het probleem dat de overheid een deel van de kinderalimentatie van de niet-verzorgende ouder overneemt? Wat vindt de Partij van de Arbeid overigens van dit probleem? Wat de oplossing betreft: als de PvdA zegt dat ze afwacht waar de Minister mee komt, zeg ik dat zij dat kon lezen in zijn brief.

Mevrouw **Yücel** (PvdA): Wij voeren een debat waarin wij de gelegenheid hebben om allerlei aanvullende vragen naar voren te brengen. Ik wil de Minister echt nog de gelegenheid geven om die vragen te beantwoorden. We hebben ook nog een tweede termijn. Daarin kunnen we kijken of de antwoorden afdoende zijn en we kunnen tot een slotsom komen. Ik ben

voor deze hervorming van de kindregeling geweest. Mevrouw Siderius heeft dat inderdaad goed samengevat. Deze hervorming leidt tot een vereenvoudiging en in een heel aantal inkomenssituaties zal er sprake zijn van vooruitgang, maar deze heeft nu ook onbedoelde effecten. Deels heeft dat te maken met de vaststelling van de kinderalimentatie en deels heeft dat met andere maatregelen te maken. We moeten een en ander eerst heel scherp in beeld krijgen en kijken waar de oplossing precies ligt.

Mevrouw **Siderius** (SP): U draait om de hete brij heen. Het verzoek aan de Partij van de Arbeid is, een oordeel of een analyse geven van het ontstane probleem. Vindt de PvdA-fractie dit wenselijk? Zo ja, waarom? En welke oplossingsrichtingen ziet de Partij van de Arbeid voor zich? Het is natuurlijk te gemakkelijk om wat vragen te stellen en te zeggen dat je afwacht waar de Minister mee komt. De Partij van de Arbeid zal vast en zeker ook hebben nagedacht over oplossingsrichtingen voor dit probleem.

Mevrouw **Yücel** (PvdA): Ik constateer op basis van het verslag van het schriftelijk overleg en alle brieven die we hebben gekregen, dat er een aantal inkomensgroepen is waarvoor geldt dat er juist vooruitgang is en dat de Wet hervorming kindregelingen ervoor heeft gezorgd dat het vereenvoudigd is. Ik heb echter ook gezien dat er echt een aantal problemen is en dat er onwenselijke gevolgen zijn. Dat heb ik dus gezien, maar ik wil dit debat echt gebruiken om heel duidelijk te krijgen waar dat probleem precies ligt. Dit werd mij tot nu toe in ieder geval niet voldoende duidelijk, dus ik kan in deze fase van het debat op die vraag geen pasklaar antwoord geven.

De heer **Pieter Heerma** (CDA): Tijdens de behandeling van de wet heeft de PvdA-fractie heel duidelijk aangegeven dat de alleenstaande-ouderkop bedoeld was als tegemoetkoming aan de alleenstaande verzorgende ouder, voor het oplossen van het verzilveringsprobleem en voor het meer lonend maken van werk. Vindt de Partij van de Arbeid dat, als je het heel concreet hebt over onwenselijke gevolgen en gegeven de insteek die zij ook in de wetsbehandeling had, het wegvloeien van die alleenstaande-ouderkop naar de alimentatieplichtige ouder een onwenselijk effect is? Is dat concreet wat er bedoeld wordt, in lijn met dat wat andere fracties onwenselijk vinden?

Mevrouw **Yücel** (PvdA): Ja, dat vind ik zorgelijk. Voor mij is echter de vraag waar we de oplossing moeten vinden. Moet die tussen ouders gevonden worden? Kan dat? Maakt dat inderdaad dat die vechtscheidingsituaties daar een schepje bovenop doen? De gang naar de rechter staat open, zoals we in de brief konden lezen. Ik heb daar zorgen over, maar ik zie ook wel dat er een weg is en ik zou dit debat willen gebruiken om te kijken of dat inderdaad de enige oplossing is of dat we ook andere effectieve maatregelen kunnen nemen.

De heer **Pieter Heerma** (CDA): De discussie hier gaat over de vraag wat de intentie was van de wetgever. Ik vind dat mevrouw Yücel met haar antwoord een «stukje» duidelijkheid geeft. Maar juist omdat er sprake is van onduidelijkheid, wil ik dat het voor de Kamer als medewetgever klip en klaar is. Was de intentie van de Partij van de Arbeid-fractie tijdens het stemmen over deze wet dat de alleenstaande-ouderkop ten goede zou komen aan de alleenstaande verzorgende ouder om verzilveringsproblemen op te lossen en om werken meer lonend te maken? Of was het doel van de Partij van de Arbeid-fractie van het voor deze wet stemmen dat het zou vloeien naar de alimentatieplichtige ouder? Is het eerste het geval of het tweede?

Mevrouw **Yücel** (PvdA): Wat de Partij van de Arbeid betreft zijn alle maatregelen bedoeld om werken lonend te maken, om alleenstaande ouders te ontzien en ze in hun koopkracht te beschermen. Dat wil echter niet zeggen dat de alimentatiebetaler er ineens onverwacht en op een oneerlijke wijze fors op achteruit moet gaan.

De heer **Pieter Heerma** (CDA): Daar is überhaupt geen sprake van. Dit is geen antwoord op mijn vraag.

De **voorzitter**: Sorry, mijnheer Heerma, u hebt twee interrupties gehad. Mevrouw Yücel gaat over haar eigen antwoorden en u gaat over uw eigen vragen.

Mevrouw **Yücel** (PvdA): Ik heb het idee dat ik een antwoord geef. Kan de Minister duidelijk toelichten voor welke groepen er sprake is van achteruitgang in inkomen als gevolg van de Wet hervorming kindregelingen in het algemeen en de kinderalimentatie in het bijzonder? Kan de Minister nog eens nader toelichten wat de karakteristieken zijn van deze groepen? Hoe gaat de Minister om met deze negatieve inkomenseffecten voor deze groep? De Minister gaat daar in zijn brief deels op in, maar ik zou dit wel nader toegelicht willen zien.

In de brief van 22 april jl. aan de Kamer geeft de Minister aan dat de inkomensafhankelijke combinatiekorting beter verzilverd kan worden door het omzetten van de alleenstaande ouderkorting in de alleenstaande-ouderkop op het kindgebonden budget. Kan de Minister nader toelichten om hoeveel gevallen dit gaat en welke inkomensgevolgen dit precies heeft voor deze gevallen?

Verder wordt in de brief van 22 april jl. gesteld dat de Expertgroep Alimentatienormen een andere interpretatie heeft gegeven dan dat wat het kabinet voor ogen had bij de keuze en het toerekenen van een bepaalde tegemoetkoming aan de behoeften van het kind. Kan de Minister nader toelichten welke gevolgen dit verschil in interpretatie heeft opgeleverd? Dat wil ik echt scherper hebben?

Kan de Minister daarnaast uitgebreider toelichten hoe in specifieke gevallen de negatieve gevolgen van de hervorming gecompenseerd kunnen worden door een hogere partneralimentatie? Tot op welke hoogte kan dit met een hogere partneralimentatie gecompenseerd worden?

De Partij van de Arbeid haalt daarbij aan dat niet zeker is dat deze hogere partneralimentatie zal leiden tot een hoger budget voor het levensonderhoud van kinderen en dat daarmee de negatieve gevolgen voor de kinderen gecompenseerd worden. Hoe kijkt de Minister hiernaar?

Daarnaast wijst de PvdA de Minister op de mogelijke extra belasting van de rechterlijke macht in het geval dat de wijzigingen in de gaten moeten worden gehouden. Wanneer kan de Kamer hiervan een update verwachten?

Tot slot verzoekt de Partij van de Arbeid-fractie de Minister dringend om de verschillende situaties met de bijbehorende inkomensgevolgen scherp in de gaten te houden. Op welke manier is de Minister van plan om dit te doen? Op welke termijn kan de Kamer de volgende periodieke aanpassing van de Expertgroep Alimentatienormen verwachten? Is de Minister bereid om in een Kamerbrief te reageren op de aanbevelingen van de expertgroep?

De heer **Pieter Heerma** (CDA): Hoe meer er van de alleenstaande-ouderkop naar de alimentatieplichtige ouder gaat, hoe minder lonend werk is en hoe minder de intentie van die alleenstaande-ouderkop overeind blijft. Nogmaals mijn concrete vraag aan de fractie van de PvdA: was en is het de intentie van de fractie van de Partij van de Arbeid dat de alleenstaande-ouderkop, die was bedoeld ter vervanging van maatregelen die waren gericht op de ondersteuning van alleenstaande verzorgende

ouders, primair gericht is en zal moeten blijven op de alleenstaande verzorgende ouder? Of is dat veranderd?

Mevrouw **Yücel** (PvdA): Dat werken lonend moet zijn, is een principe waarvoor wij staan. Maar we staan als PvdA-fractie ook voor de alleenstaanden die een laag inkomen hebben of in de bijstand zitten. Hun koopkracht moet worden beschermd. Ik heb er eerlijk gezegd geen problemen mee als er onbedoelde effecten optreden, waardoor de alleenstaande bijstandsmoeder erop vooruit gaat. Andersom constateer ik dat het niet zo zwart-wit is dat de situatie met een alleenstaande ouder die werkt en een alimentatiebetalende ex heeft in alle gevallen leidt tot een achteruitgang voor die alleenstaande verzorgende ouder. Het is ingewikkelder dan de heer Heerma denkt.

De heer **Pieter Heerma** (CDA): Het is daarmee ook ingewikkelder dan in de tabellen in de brief staat. De alleenstaande-ouderkop verving iets anders. Was het bij het afschaffen van die andere ondersteuning de bedoeling van de PvdA dat wat is geïntroduceerd, wegstroomt naar de goedverdienende alimentatieplichtige ouder?

Mevrouw **Yücel** (PvdA): De Wet hervorming kindregelingen had de bedoeling, de kindregelingen te vereenvoudigen en de inkomensgevolgen, zeker voor de lagere en middeninkomens beperkt te houden of licht te laten stijgen. Als dat wegvloeit, is dat zeker voor de minder verdienende ouder een ongewenst gevolg.

De heer **Van Weyenberg** (D66): Ik sla aan op het slot van het betoog van mevrouw Yücel. Ze zei: nee, de huidige situatie is onwenselijk. Ik noem het chaos. Aan het eind van haar interruptie vraagt ze de Minister, de inkomensgevolgen goed te monitoren. Wil mevrouw Yücel nou alleen dat de Minister monitort, of vindt ze de huidige onduidelijkheid, waarbij allerlei mensen in glazen bollen kijken, ook onwenselijk?

Mevrouw **Yücel** (PvdA): Chaos is een groot woord. Maar de situatie waarin rechters in verschillende regio's verschillende interpretaties geven van de toepassing van de nieuwe alimentatieregels, moet worden opgelost. Er moet wel rechtsgelijkheid zijn. Als de onbedoelde gevolgen vooral gelden voor weinig verdienende alleenstaande ouders, moet dat gecorrigeerd worden. Maar dat zie ik niet een-op-een terug in de brieven. Als in overleg tussen beide ouders de alimentatie moet worden aangepast, moeten ze dat ook doen. Als dat niet lukt, moeten ze helaas de gang naar de rechter maken.

De heer **Van Weyenberg** (D66): Dat het niet in de brieven staat, is mij ook al opgevallen. Ik raad mevrouw Yücel aan om ook eens iets anders dan de brieven van de Minister te lezen. Een flink aantal experts, eerbiedwaardige rechters, vindt dit niet in de geest van de wet. De memorie van toelichting was helder, maar er is nu verwarring ontstaan. Herkent mevrouw Yücel zich meer in de memorie van toelichting of meer in die ene uitspraak van de Minister, waar de expertgroep zich op lijkt te baseren?

Mevrouw **Yücel** (PvdA): Als de heer Van Weyenberg goed had geluisterd, had hij gehoord dat ik de Minister expliciet heb gevraagd, te reageren op de aanbeveling van de expertgroep. Ik denk dat ik daarmee een antwoord op zijn vraag heb gegeven.

Mevrouw **Siderius** (SP): Ik wil nog even doorgaan op de interruptie van collega Heerma. Het CDA vroeg aan de Partij van de Arbeid of deze het rechtvaardig vindt dat een deel van de alleenstaande-ouderkop wegvloeit naar de alimentatieplichtige ouder. De PvdA vindt dat onwenselijk, zodat

het gecorrigeerd moet worden. Op welke manier wil de PvdA dat gaan corrigeren?

Mevrouw **Yücel** (PvdA): Ik heb aangegeven dat dit onwenselijk is en dat dit moet worden gecorrigeerd. Ik heb niet precies in beeld of dat zo is, in tegenstelling tot mijn collega's hier. Ik heb sterk de indruk dat een aantal zaken door elkaar wordt gehaald en uitvergroot naar voren wordt gebracht. Ik wil op basis van feiten die geen feiten zijn hier niet met oplossingen komen. Daarom hoor ik liever eerst de antwoorden van de Minister, waarna ik pas verder ga kijken.

Mevrouw **Siderius** (SP): De enige fractie die hier dingen door elkaar haalt, is volgens mij die van de Partij van de Arbeid. Want er zijn voorbeelden die aantonen dat 72% van de alleenstaande-ouderkop wegvloeit naar de alimentatieplichtige ouder. Familierechtadvocaten geven dat aan. Daarom is er zo veel gedoe ontstaan over de uitspraken van de rechtbanken. Dat moet volgens de Partij van de Arbeid gecorrigeerd worden. Hoe gaat ze dat doen? Of zegt de Partij van de Arbeid: zoek het zelf maar uit, gaat u maar naar de rechter, dan zien we wel hoe het allemaal verloopt?

Mevrouw **Yücel** (PvdA): Ik constateer dat de regering in de brief aangeeft dat de problemen die u noemt, niet overeenkomen met de in de brief geschetste problemen. Desondanks hebben wij nog heel veel vragen. Ik hoor straks graag de antwoorden van de Minister, waarna we verder zullen kijken. Ik vind dat de collega's de problematiek niet helderder hebben gemaakt. Dat draagt niet bij aan een oplossing.

De heer **Anne Mulder** (VVD): Voorzitter. Dank voor de brief en voor de heel lange staatjes met koopkrachteffecten. Af en toe dacht ik: dit is «too good to be true»: bijna iedereen gaat erop vooruit, terwijl de kindregelingen per saldo een besparing zouden moeten opleveren. Hoe zit dat? Wat de VVD-fractie betreft, is nu vooral rust aan de orde. We werden opgeschrikt door allerlei krantenberichten over trammelant bij de kinderalimentatie en geruzie. Nogmaals, er moet nu rust komen. Het zou goed zijn als die rust wordt gecreëerd door de uitspraak van de expertgroep. Het is wel bijzonder dat de rechtbanken de regels zo verschillend interpreteren. Heeft de Minister er zicht op wanneer die duidelijkheid er komt? Je kunt naar de Hoge Raad, wat jaren kan duren, of je kunt een prejudiciële vraag stellen aan de Hoge Raad, waarna je er na een half jaar uit bent. De rechterlijke macht is ongetwijfeld onafhankelijk, maar ik vraag me toch af of de Minister daar nog iets aan kan doen. Het gaat de VVD-fractie om duidelijkheid.

De heer **Pieter Heerma** (CDA): Ik ben blij met de bijdrage van de VVD-fractie, die vraagt om snelle duidelijkheid, want er is een probleem. Ik snap dat de heer Mulder deze wet niet heeft behandeld, maar er waren kindregelingen ter ondersteuning van de alleenstaande verzorgende ouder. Daarvoor zijn alternatieven gekomen die simpeler waren, die het verzilveringsprobleem oplossen en die werken meer lonend maken. Deze wet heb ik namens mijn fractie niet gesteund, maar ik heb expliciet wel steun uitgesproken voor dit onderdeel. Ik voel me daar dus medeverantwoordelijk voor. Mijn fractie heeft het vervangen van de ene door de andere regeling gesteund om verzilveringsproblemen op te lossen en werken meer lonend te maken en niet met de intentie dat de alleenstaande-ouderkop weg zou vloeien naar de alimentatiebetalende ouder. Dat was toch ook niet de intentie van de VVD-fractie bij de behandeling van deze wet in de Tweede Kamer?

De heer **Anne Mulder** (VVD): Gelukkig dat de heer Heerma mij uit deze situatie redt door te zeggen dat ik de wet niet heb behandeld. Dat klopt. Maar ik heb me er wel in verdiept. Wij vinden vooral belangrijk dat de kindregelingen worden versoerd om daarmee een half miljard te bezuinigen. Verder gaat het de VVD om duidelijkheid. Ik heb bewilligd in dit AO om te luisteren naar de heer Heerma. Op termijn komt, zoals bekend, een initiatiefvoorstel op dit punt. Het klinkt bijna naïef voor een politicus, maar ik zit vrij open te luisteren. Maar als mevrouw Siderius zegt dat we moeten gaan denivelleren, moet ik wel heel snel op mijn zaken passen. Ik zit hier alert om te zien of de wet doet wat ze moet doen. Vooral rust is belangrijk, want het is wel gek dat je gaat kijken bij welke rechtbank je gaat procederen.

De heer **Pieter Heerma** (CDA): Daarmee laat de VVD-fractie te veel ruimte als het gaat om wat de juiste interpretatie van deze wet zou moeten zijn. Ik vind dat een discussiepunt. Het staat ook haaks op wat de VVD-fractie heeft ingebracht tijdens de behandeling van deze wet. Ik wil dat de heer Mulder vergeven omdat hij de wet niet zelf heeft behandeld, maar het is wel raar. Het probleem van de rechtsongelijkheid moet zo snel mogelijk worden opgelost.

De heer **Anne Mulder** (VVD): Met het laatste ben ik het eens.

De vergadering wordt van 10.43 tot 10.55 uur geschorst.

Minister **Asscher**: Voorzitter. Dit is een pittig, technisch en complex vraagstuk. Ik ga proberen eerst het verhaal van buiten naar binnen te vertellen, waarna ik zal ingaan op specifieke vragen. Is deze wet een goednieuwsshow? Nee, natuurlijk niet. Het is een vereenvoudiging en een bezuiniging geweest. Er is in de wet één groep op vooruit gegaan, namelijk alleenstaande ouders die aan het werk gingen, omdat ze een alleenstaande-ouderkop ontvingen. Aan het werk vanuit de bijstand naar WML-niveau leverde dat een enorme plus op, met wisselende percentages. Er is bekeken of dat voordeel weg is als sprake is van een lagere alimentatie, vanwege de herberekening tussen ouders na de invoering van de Wet hervorming kindregelingen. In de meeste gevallen, blijkt uit de analyse, gaat men er op vooruit, zij het minder dan alleen maar op grond van de alleenstaande-ouderkop. Dus het is geen goednieuwsshow, maar desalniettemin blijft het effect in de meeste gevallen per saldo positief. Wat hadden we voor ogen bij de behandeling van de wet? Wat was toen de discussie? Daarbij sluit ik me aan bij degenen die hebben gezegd dat vercheidingen in sommige gevallen leiden tot heel veel emoties, verdriet en ellende voor de kinderen. Dat hebben we natuurlijk nooit beoogd en dat is destijds ook in het Kamerdebat aan de orde gekomen. Het was ook niet helemaal te vermijden. Wat zou je kunnen doen bij een hervorming die we vrijwel allemaal noodzakelijk vonden om dat bezwaar zo veel mogelijk te mitigeren? We hebben toen onder andere gesproken over de rekenregels. Een van de zorgen waar we toen over spraken, is wat er gebeurt als de alimentatieplichtige ouder door het wegvallen van de LOK er enorm op achteruit gaat. Hoe wordt dan een nieuwe balans bereikt? De Raad voor de Rechtspraak heeft het niet gehad over de toerekening van de alleenstaande-ouderkop aan behoefte of aan draagkracht. Ook in het Kamerdebat hebben we het daar niet over gehad, ik heb het niet gezien of voorzien en ik heb niet beoogd om daarin een keuze te maken. Dat was niet anders toen ik het wetsvoorstel in de Eerste Kamer verdedigde. Daar kreeg ik vragen van GroenLinks over de positie van de alleenstaande ouder in de bijstand. Dat vond ik logisch. De zorg was toen wat er, als de niet-werkende alleenstaande ouder in de bijstand die de

plus voor de alleenstaande ouder in de bijstand zou verliezen, aangezien die hoger was dan de alleenstaande-ouderkop, zou gebeuren als ook nog sprake is van alimentatie. Ik heb toen in algemene zin de vraag beantwoord hoe ons systeem werkt. Kan er ook na invoering van de WHK nog sprake zijn van alimentatieverplichtingen? Het antwoord was ja. Later heeft de Expertgroep Alimentatienormen een deel van het antwoord op vragen van de Eerste Kamer mee gebruikt als reden om de keuze te maken die ze heeft gemaakt bij de toerekening.

De Kamer heeft mij gewezen op mijn uitspraak in mijn brief dat ik die andere uitleg verdedigbaar, maar niet per se beter had gevonden. Wat bedoel ik daar nou mee? Eigenlijk ligt hierin de suggestie besloten dat het per se beter zou zijn geweest. De expertgroep wijst er ook op dat, als je die andere keuze zou hebben gemaakt – nogmaals: ik heb geen keuze gemaakt en ik heb ook geen keuze beoogd en ik ben ook niet geweest op de noodzaak van zo'n keuze – dit ook weer voor heel andere groepen negatieve consequenties kan hebben in het kader van de partneralimentatie. Volgens de expertgroep zou dan sprake kunnen zijn van doorschieten. Je voelt wel aan dat de expertgroep, door te verwijzen naar de rol van de rechter bij mogelijke onaanvaardbare gevolgen, het salomonsoordeel waar de heer Heerma het over had, niet in alle gevallen heeft willen geven. Het is allemaal ongelooflijk ingewikkeld en in sommige gevallen ook heel schrijnend. De positie die ik onbewust had toen we in maart 2014 de wet behandelden – ik wenste geen keuze voor te schrijven over de toerekening van de alleenstaande-ouderkop bij het bepalen van de kinderalimentatieverplichting bij partners die uit elkaar zijn – is in feite nog steeds mijn positie. In de brief heb ik namelijk te kort of misschien wel te vrolijk opgeschreven dat ik het ook kwetsbaar vind om achteraf te zeggen dat ik daarbij wel iets op het oog had en dat ik de expertgroep wel wilde voorschrijven dat ze de kinderalimentatie moest berekenen «aan de hand van». Want ook dan kun je onvoorziene en ongewenste gevolgen hebben voor die groep.

Waarom is dit verdedigbaar? In een casus waarin iemand niet uit de bijstand aan het werk gaat, want daar was eigenlijk geen sprake van een armoedeval, die dus ook niet kon worden weggenomen door het wetsvoorstel, maar in een casus waarin iemand wel een inkomen heeft op WML-niveau en een niet-verzorgende partner met een hoger inkomen verschuift er iets. Dat was inderdaad niet beoogd. Overigens richt het wetsvoorstel zich niet strikt op die groep. De doelen van het wetsvoorstel – werkend vanuit de bijstand lonend maken – blijven overeind. Het was verdedigbaar geweest als de expertgroep een andere keuze had gemaakt, maar ik wil terughoudend zijn bij het voorschrijven van die keuze.

Ik heb nog een algemene constatering over onrust. Dat is altijd gevaarlijk, want als er hevige emoties zijn in dit geval is het niet aan de overheid om dat te relativiseren, laat staan te bagatelliseren. Mevrouw Siderius vroeg mij om absolute cijfers over de onrust, maar die heb ik niet. Er is ook geen manier om die cijfers wel te krijgen. De onrust is niet zo groot dat ik geneigd ben om via wettelijk ingrijpen van mijn collega van Justitie die keuze alsnog af te dwingen.

Ik ben het er wel zeer eens dat het van belang is dat er snel duidelijkheid komt van de Hoge Raad. Het zou zonde zijn als je heel lang zou moeten wachten op een normale cassatieprocedure. Als het mogelijk is om daarover sneller duidelijkheid te krijgen, bijvoorbeeld na een half jaar, dan zou ik dat toejuichen. Ik hoop dat de Hoge Raad zich dan niet zal laten leiden door mijn quote uit de Eerste Kamer, maar zelf zal kijken wat rechtens is. Ik hoop verder dat de Hoge Raad niet aan mij zal toeschrijven dat het anders moet, want de eerlijkheid gebiedt gewoon te zeggen dat we bij de behandeling van de wet geen keuze op het oog hadden bij de berekening van de kinderalimentatie, als het gaat om het toekennen van de alleenstaande-ouderkop.

De heer **Pieter Heerma** (CDA): De Minister zegt: bij de behandeling van de wet beoogde ik niet, de expertgroep een bepaalde richting uit te wijzen. Daar kan ik nog enigszins begrip voor opbrengen. Maar in de hele historie van de wet, tot aan de behandeling toe, kwam het woord «alimentatie» überhaupt maar één keer voor. Was de keuze voor het onderbrengen van de nieuwe regeling, dus de kop, bij het kindgebonden budget, een technische keuze, gericht op het oplossen van verzilveringsproblemen en had ze als doel werken meer lonend te maken? Of was bij het onderbrengen van de alleenstaande-ouderkop bij het kindgebonden budget meegewogen dat die kop zou worden meegewogen in de alimentatienormen? Lag de nadruk op het eerste of op het tweede?

Minister **Asscher**: Op het eerste.

De heer **Pieter Heerma** (CDA): Dat is een heel helder antwoord. De intentie was dus niet om iets voor te schrijven. Het ging om iets dat heel belangrijk is voor het vervolg.

Minister **Asscher**: Je ziet in de Kamerbehandeling en in de memorie van toelichting dat het heel erg ging over de onwenselijke situatie dat mensen vanuit de bijstand erop achteruit gingen door te gaan werken. Het ging heel erg over de verzilveringsproblematiek en over het voordeel van de technische oplossing van zo'n kopje, dat je goed kunt aanpassen. Je kunt ook de afbouw goed regelen, wat later is gebleken toen we voor de eenouderkostwinners wat wilden doen. We konden er toen voor zorgen dat die groep er wat minder op achteruit ging. Dat waren technische redenen, waarmee niet iets anders werd beoogd. De alimentatie kwam aan de orde bij de LOK. Toen werd een andere zorg geuit dan vandaag.

De heer **Pieter Heerma** (CDA): Goed dat de Minister dit zo expliciet stelt. Mijn vervolgvraag is de volgende. Omdat het niet het oogmerk was, is destijds bij de introductie van de alleenstaande-ouderkop in de koopkrachtplaatjes geen rekening gehouden met de verschuiving die nu plaatsvindt. Gemiddeld gesproken kunnen we zeggen dat door die verschuiving de inkomenspositie van de alleenstaande verzorgende ouder er slechter op wordt ten opzichte van de plaatjes die we hebben gezien bij de wetsbehandeling. Is dat een juiste interpretatie?

Minister **Asscher**: Het formele antwoord is: je ziet het sowieso niet in de koopkrachtplaatjes, maar ik denk dat uw interpretatie materieel wel juist is. Daar komt dat bijstandsnadeel ook uit voort, waarover vragen zijn gesteld.

De heer **Pieter Heerma** (CDA): Dank voor deze duidelijkheid. Mijn tweede vraag is de volgende. De Minister geeft aan dat we moeten oppassen, want één zaak kan al heel erg zijn. In de tweede helft van april kregen we heel veel brieven en analyses van de Minister. Op verschillende plekken en om verschillende redenen geeft de Minister aan dat er een toename van dit soort zaken zou zijn, aangezien de doorlooptijd bij advocaten lang kan zijn en er een hausse kan komen als vaders zien dat de LOK wordt afgeschaft. Houdt de Minister er rekening mee dat het probleem met het verstrijken van de tijd een stuk groter wordt dan het nu is, wat een extra reden is om snel duidelijkheid te creëren?

Minister **Asscher**: Het is net anders. Ik constateer dat het probleem kleiner lijkt te zijn dan we toen vreesden. Maar ik voeg daaraan toe dat er allerlei redenen kunnen zijn waardoor het probleem alsnog groter kan zijn dan we nu denken.

De heer **Pieter Heerma** (CDA): Aansluitend bij deze formulering van de Minister de volgende vraag. Zorgt dat dan niet voor motivatie om ervoor te zorgen dat die duidelijkheid er nu snel komt, om te voorkomen dat die situatie zich voordoet?

Minister **Asscher**: Dat was het einde van mijn betoog dat ik net hield. Ik denk niet dat het wenselijk is dat ik probeer in de rol van de rechters te treden en een keuze af te dwingen. De middelen die je daarvoor hebt, zijn disproportioneel ten opzichte van het doel, want ze hebben grote nadelen. Ik ben het wel eens met die sprekers die zeggen: het zou goed zijn als de Hoge Raad snel duidelijkheid schept over deze kwestie, met het oog op de gevoeligheid van dit soort zaken en de algemene onwenselijkheid van grote rechtsongelijkheid. De enige kanttekening die ik daarbij zou willen plaatsen, is dat alimentatiezaken vaak zo van de omstandigheden afhangen dat je met een zekere terughoudendheid moet spreken over rechtsongelijkheid. Ja, er is rechtsongelijkheid als rechters anders opgaan met de toerekeningskwestie. Maar ook als de Hoge Raad hierover een oordeel heeft gegeven, zul je nog heel grote verschillen zien, ook in de manier waarop rechters daarmee omgaan. Dat zit een beetje in de aard van de materie. Dat doet niets af aan het antwoord op uw vraag dat het wenselijk is dat er snel duidelijkheid komt van de Hoge Raad.

Mevrouw **Siderius** (SP): De Minister heeft in zijn inleiding geschetst dat dit in ieder geval niet beoogd was en dat het niet de intentie van de wetgeving was om deze onrust of chaos te veroorzaken. Ik vind het wel opvallend dat de Minister in zijn inleiding niet ingaat op het punt dat 72% van de alleenstaande-ouderkop wegvloeit naar de alimentatieplichtige ouder. Wat vindt de Minister daarvan? Het is mijns inziens wat te makkelijk om de uitspraak van de Hoge Raad af te wachten. Als dit niet-beoogd en onwenselijk is, zouden we daar wetstechnisch nog iets aan moeten veranderen.

Minister **Asscher**: Ik heb dat heel bewust niet gedaan. Volgens mij heb ik uw vraag wel degelijk beantwoord, door in te gaan op de casus van iemand die een inkomen op WML-niveau heeft, verzorgende ouder is en een veel rijkere ex-partner heeft. In dat geval zou er een onrechtvaardige verschuiving kunnen plaatsvinden. Maar het kan ook anders zijn. Bij afschaffing van de LOK kon je je ook een situatie voorstellen waarin de ene partner er honderden euro's op vooruit gaat en de ander er honderden euro's op achteruit gaat. Dan is het rechtvaardig dat er een nieuwe verdeling tussen de partners plaatsvindt. Vandaar dat ik nu niet zeg dat de wet moet worden aangepast. We hebben toen onder ogen gezien dat het uiteindelijk aan de rechters is, het liefst zonder emoties en al te veel procedures, om daarin een rechtvaardig evenwicht te vinden. De zaak waarover we het nu hebben, gaat puur over de keuze van de expertgroep om de toerekeningskwestie op deze manier op te lossen en de vraag, in hoeverre dat onwenselijke gevolgen heeft. Ik vind het onverstandig om nu te zeggen: het kopje zou nooit bij de niet-verzorgende ouder terecht moeten komen, want dat veronachtzaamt dat alimentatie ook gaat over de verantwoordelijkheid die beide ouders hebben. Als door een plotselinge verandering de een erop vooruit gaat en de ander erop achteruit, dan kan dat worden rechtgetrokken. Laten we niet vergeten dat inkomens niet statisch zijn. Ook in bestaande regelingen kan het voorkomen dat de een erop vooruit gaat en de ander erop achteruit, wat dan moet worden herzien. Dat kan nog steeds problematisch zijn voor de betreffende personen en het gezin, maar dat dat zo is, is op zichzelf niet inherent problematisch.

Mevrouw **Siderius** (SP): Dat er inkomensverschillen kunnen ontstaan door wat voor oorzaak dan ook, is logisch en ook dat dat invloed heeft op

de kinderalimentatie. Maar dat is het punt niet. Het punt is dat een deel van de kinderalimentatie nu eigenlijk min of meer wordt overgenomen door de overheid. Vinden wij het wenselijk dat de overheid een soort opvoedmachine wordt? In mijn ogen is dat niet zo en ik kan me bijna niet voorstellen dat de Minister dat wel vindt. Over dat principiële punt wil ik toch wel een uitspraak van de Minister.

Minister **Asscher**: Ik heb wat moeite met de retorische omlijsting van de vraag. De overheid als opvoedmachine? Nee, de opvoeding blijft de verantwoordelijkheid van de ouders, voor en na de WHK. Ja, er zijn allerlei geldstromen van de overheid naar ouders, die ouders helpen hun kinderen op te voeden: de kinderbijslag, het kindgebonden budget, allerlei andere vormen van subsidies, het feit dat we heel veel geld steken in het onderwijs, enzovoorts. Ik vind het heel ingewikkeld hierover een principiële uitspraak te doen, terwijl we het hier hebben over de complexe gevolgen voor alimentatie en over een technische vertaling van een deels inkomens-, deels participatie-instrument. Daar kunnen we een heel zware en principiële uitspraak over doen, maar dat vind ik niet passend. Want ik had op dit punt niet eens een keuze beoogd bij de verdediging van de wet. De effecten daarvan zijn complex en, toegegeven, in sommige gevallen ook problematisch. Had ik wel een keuze gemaakt, dan waren er misschien andere problematische effecten opgetreden. Daarom hebben we het aan de rechter overgelaten, die dat in onafhankelijkheid kan doen. Nee, de term «opvoedmachine» vind ik bij deze discussie wezensvreemd.

De heer **Van Weyenberg** (D66): Van belang is dat de Hoge Raad gaat oordelen over wat de Minister heeft beoogd en vooral wat hij niet heeft beoogd. De Minister heeft deze duiding, de stukken goed lezend, gedeeld met de expertgroep, toen helder werd welke keuzes hij maakte. Hij wil niet helemaal voor de andere kant kiezen, hij wil ruimte bieden. Ik wil ook niet op de stoel van de Hoge Raad gaan zitten, want dat past de politiek niet. Maar ik begrijp niet dat, als de Minister maatwerk wilde, men heeft vastgehouden aan de strikte lijn, die een uitkomst kent die andere rechters weer niet handig vinden. Als het doel van de Minister was om ruimte te bieden, heeft hij dan begrepen van de expertgroep waarom deze strikt vasthoudt aan een uitspraak van hemzelf dat dit nooit zijn beoogde doel is geweest? Ik probeer dat te begrijpen.

Minister **Asscher**: Ik kan die vraag niet beantwoorden. Dit zijn familie-rechters, die dit soort zaken iedere dag behandelen en zich daarover buigen, terwijl de expertgroep juist is geformeerd om te kunnen helpen. Ik heb geen beeld hoe de expertgroep aankijkt tegen mij. Het spijt me, maar ik kan die vraag niet beantwoorden.

De heer **Van Weyenberg** (D66): De Minister duidt nu heel expliciet wat hij wel en niet heeft beoogd met bepaalde uitlatingen in de Eerste Kamer. Ik probeer te begrijpen of dat straks tot een wijziging zal leiden. Speelden die uitlatingen in de Eerste Kamer een rol, of is dat onduidelijk voor hem?

Minister **Asscher**: In heel complexe kwesties begint het met het in alle eerlijkheid voeren van het debat. Ik ben verantwoordelijk voor de kindregelingen en ik wist niet dat de wet in dit specifieke geval gevolgen zou kunnen hebben. Wel hebben we bij de wetsbehandeling voorzien dat er iets zou gebeuren met de inkomens van gescheiden ouders, maar daarmee kan ik per definitie niet beoogd hebben om een keuze te maken, omdat ik me van die keuze niet bewust was. Ik heb geprobeerd dat eerlijk te erkennen, wat je ook in de brief terugziet. Vervolgens kan ik niet beoordelen, wat het precieze effect is van de weging, de memorie van toelichting en de behandeling in de Eerste Kamer op de keuze van de experts. Zij hebben er wel op gewezen dat een andere keuze ook nadelen

meebrengt. Ik denk dat zij er ook mee worstelen en daarom deze keuze hebben gemaakt. De relatieve weging van mijn uitspraken in de senaat kan ik niet geven, want die informatie heb ik niet.

Over monitoring heb ik al impliciet gezegd dat ik geen perfect beeld heb welke groep dit wel en niet raakt. Daar moet ik dus op een indirecte manier op reageren. Vandaar die passage in de brief over de grootte van het probleem. Op dat punt is om een toezegging gevraagd. Ik vrees dat ik het niet beter kan monitoren dan nu gebeurt, maar ik ben wel bereid om dat na een bepaalde periode te herhalen. Mevrouw Yücel vroeg, tot welke hoogte een lagere kinderalimentatie kan worden gecompenseerd door hogere partneralimentatie. Ook dat hangt sterk af van de specifieke situatie, omdat niet in alle gevallen sprake is van partneralimentatie. Ook zit er verschil in de berekeningen daarvan. Indien er voldoende draagkracht resteert, kan de lagere kinderalimentatie weer grotendeels gecompenseerd worden door hogere partneralimentatie. Dat kan dus inderdaad soms het geval zijn. De

expertgroep kan ieder half jaar de aanbevelingen wijzigen. Ik ben niet geneigd om op iedere wijziging te reageren, maar ik wil het wel monitoren en met de Kamer delen. Ik voel me er niet prettig bij om daar dan weer op te reageren. Ik heb zelf geen manieren om de snelheid van de uitspraak van de Hoge Raad te beïnvloeden, behalve dat ik uitspreek dat een snelle uitspraak wenselijk is. Er is gevraagd hoe we omgaan met de regionale verschillen en de rechtsongelijkheid. Behalve het feit dat er altijd ongelijkheid zal zijn, staan tegen rechtsongelijkheid rechtsmiddelen open, tot cassatie aan toe, zij het dat appèl meer voor de hand ligt. Dat kan parallel, los van de eventuele prejudiciële vragen, gebeuren. Zo zullen uiteindelijk eventuele regionale verschillen in de interpretatie van het recht altijd verdwijnen, mag je aannemen. In de brief van april heb ik aangegeven dat gemeenten hebben aangekaart dat de WHK effect heeft op de bijstandsuitgaven. De door de gemeenten geschetste effecten kunnen gemitigeerd worden. Indien de draagkracht van de ex-partner toeneemt, kan het meerdere ingezet worden voor meer partneralimentatie, wat gemeenten kunnen verrekenen met te betalen bijstand of verhalen op de ex-partner. Dat zal het budgettaire effect niet volledig te niet doen. Eind september van dit jaar wordt het macro-effect definitief vastgesteld. De budgettaire consequenties worden op dit moment in kaart gebracht; ze kunnen worden meegenomen in de vaststelling van het macrobudget 2015. Ik zal gemeenten daarover informeren. Uiteraard heeft dit geen gevolgen voor individuele bijstandsontvangers. We weten niet precies, hoe veel mensen hierdoor worden geraakt. Daarom heb ik in de brief een spectrum van gevolgen in beeld gebracht. Wel wil ik toezeggen dat ik hierover in gesprek zal blijven met het veld om dat goed te kunnen monitoren.

Mevrouw **Siderius** (SP): Dat er op dit moment geen exacte cijfers zijn, kan ik me heel goed voorstellen. Maar het lijkt me toch wel handig dat we gaan volgen wat dit betekent voor de belasting van de rechterlijke macht. Dan kunnen we zien hoe groot de problemen zijn. Is de Minister bereid ons daarover halfjaarlijks te informeren, zodat we ook kunnen zien of daar interactie nodig is, ook gelet op de uitspraak van de Hoge Raad?

Minister **Asscher**: Er is geen register van zaken, dus je blijft altijd met kwalitatieve duiding zitten. De Raad voor de Rechtspraak heeft in ieder geval bij het advies over het rechtsvoorstel niet aangegeven, op dat punt een veel grotere stijging te verwachten. We zullen dat, zoals toegezegd, in de gaten houden. Dat blijft kwalitatief en nooit perfect kwantitatief. Maar naarmate ik daar meer over weet, zal ik die kennis zeker met de Kamer delen. Dat was de strekking van de net door mij gedane toezegging.

Mevrouw **Siderius** (SP): Misschien een detail in dit debat, maar toch de volgende vraag. Kunnen we van de Minister verwachten dat we daarover

cijfers ontvangen? Of meldt de Minister het alleen als zaken uit de hand lopen? Hoe moet ik de informatievoorziening op dit gebied zien?

Minister **Asscher**: Cijfers heb ik niet en die zijn ook niet snel te verwachten. Het blijft bij kwalitatieve duiding van de onrust en de complexiteit, zoals ik in het interruptiedeel van mijn algemene betoog al aangaf. Maar omdat dit een zaak is die mensen diep raakt, kan ik me voorstellen dat zo'n halfjaarlijks moment aanleiding kan zijn om ons af te vragen of er op dit front nieuws te melden is, de Kamer te informeren over de nieuwe aanbevelingen van de expertgroep en zo er nieuws is, dat met de Kamer te delen. Dat kan aanleiding zijn voor het voeren van een debat.

De heer **Pieter Heerma** (CDA): Ik begrijp dat de effecten voor de bijstand op dit moment in kaart worden gebracht. Over welke orde van grootte hebben we het? Het is voldoende voor de G4 om aan de bel te trekken. Gaat het om enkele gevallen met een zeer gering bedrag, of kan het potentieel om duizenden gevallen gaan en om een serieus bedrag?

Minister **Asscher**: Ik wil dat nu niet doen. Het gaat niet over twee gevallen. De G4 trekt snel aan de bel, maar zo snel ook niet. Wij vinden dit een reëel punt. Ik heb in de brief aangegeven dat ik die behoefte begrijp. Die behoefte wordt overigens deels weer opgevangen. We zijn het aan het bestuderen en er zijn natuurlijk ook belangen aan de orde. Gemeenten hebben er belang bij om de derving groot in te schatten. Dat verwijt ik ze niet, want dat hoort bij de verhoudingen. Wij hebben er belang bij om te laten zien dat dat niet zo is. We gaan dat heel secuur doen. In september kunnen we een beeld presenteren.

De heer **Pieter Heerma** (CDA): Het is niet de bedoeling geweest dat de bijstandsuitgaven zouden groeien als gevolg van de introductie van de alleenstaande-ouderkop. Hoe groter die groei is, hoe groter de spanning met het beoogde doel wordt. Deelt de Minister die visie?

Minister **Asscher**: Dat is zeker waar.

Mevrouw Siderius vroeg hoe ouders weten wat er voor hen is gewijzigd. De directe gevolgen zijn automatisch begin dit jaar, toen de wet inging, gewijzigd. Vorig jaar hebben we er heel veel aan gedaan om ouders te waarschuwen. Dat was nodig, want de gevolgen waren soms heel groot. Maar op allerlei manieren, via campagnes, sites en directe benadering zijn mensen daarop gewezen. In nieuwe gevallen is de vaststelling van de kinderalimentatie in feite niet anders dan vroeger. In bestaande gevallen – daar gaat het steeds over – is het enorm afhankelijk van de specifieke situatie, zodat het heel moeilijk is om via voorlichting ouders te vertellen wat er voor hen verandert, anders dan in algemene zin ouders erop te wijzen dat het goed is advies in te winnen over de gevolgen in hun specifieke geval: bij het juridisch loket, een mediator of desnoods bij een advocaat. Op basis daarvan kunnen ze afwegen of ze al dan niet een wijzigingsprocedure willen starten. Maar het is niet doenlijk om van overheidswege ouders te vertellen wat er in hun specifieke situatie gaat veranderen, omdat dat afhankelijk is van die situatie.

De heer **Van Weyenberg** (D66): Mevrouw Siderius gebruikte woorden waarvan de Minister afstand nam als het ging over de verhouding overheid-alimentatieplichtige ouder. Ook ik voel ongemak bij de in ieder geval door mijn fractie niet beoogde uitkomst dat voor een deel van de alimentatieplichtige ouders blijkt dat die plicht is vervallen, wat eigenlijk niet in de geest van wetgeving rond alimentatie is en ook niet in de geest van de initiatiefwet. Voor mijn fractie zit hier echt spanning tussen de praktijk en de geest van de alimentatiewetgeving.

Minister **Asscher**: In heel algemene termen ben ik dat eens met de heer Van Weyenberg. Maar het is goed ons te realiseren dat de overheid via de LOK eveneens geld betaalde dat werd gebruikt voor alimentatie. Voor een deel is het dus gewoon een verschuiving en is het dus geen zaak om de overheid te vergelijken met een opvoedmachine. De overheid faciliteerde fiscaal een alimentatieplichtige ouder. Daarin is nu van alles veranderd. De fiscale voorziening is in ieder geval afgesloten. In soms heel andere gevallen zie je dat de overheid via de bijstand ook weer uitgaven doet. Daarom ben ik zo terughoudend bij dit soort algemene conclusies. We waren inderdaad niet bezig met deze kwestie, we waren bezig met een hervorming om werken lonend te maken en dat lukt ook. We hebben gesproken over mogelijke ongewenste verschuivingen tussen ouders, die we helaas ook zien optreden, want er moet een pijnlijk gesprek gevoerd worden. Mijn terughoudendheid is niet te verklaren uit het feit dat ik de vraag niet gehoord of begrepen had, maar uit het feit dat overheidsgelden niet gebruikt worden om alimentatieverplichtingen te verlichten. Of je dat nou via fiscale weg of via andere wegen doet, het blijft gemeenschapsgeld.

De heer **Van Weyenberg** (D66): Dat begrijp ik. Maar er zit verschil tussen fiscale aftrek van kosten en de uitkomst dat een deel van de ouders helemaal niet meer hoeft te betalen. Dat is misschien wel dé reden waarom een aantal rechtbanken afwijkt. Ik snap dat de Minister heel terughoudend is om op de stoel van de expertgroep te gaan zitten, maar dit was niet wat voorlag bij de behandeling, maar wat wel realiteit is geworden.

Minister **Asscher**: Dat is waar. Als ik het advies van de expertgroep lees, kan ik me best voorstellen dat ze daarop hintten bij de rol die ze de rechter toebedelen als het tot gevolgen leidt die men niet gewent acht. Dat zou zomaar kunnen.

Mevrouw **Siderius** (SP): Voorzitter. De laatste interruptie van D66 geeft precies aan waar de pijn bij mijn fractie zit. Mijn fractie vindt het een ongewenst effect dat een deel van de alimentatieplicht wordt overgenomen door de overheid. Het is te makkelijk om de uitspraak van de Hoge Raad af te wachten. We vinden allemaal dat dit niet is beoogd en dat er iets mis is gegaan in het wetstraject, zodat we dat moeten corrigeren. Daarom wil mijn fractie een VAO aanvragen. Over de rechtsongelijkheid nog het volgende. De Minister zegt hierover dat mensen rechtsmiddelen in handen hebben om daarop in beroep te gaan. Dat is een soort juridisering van de samenleving, waarin Staatssecretaris Van Rijn ook heel goed is. Dat kan niet de bedoeling zijn van de wetten die wij hier maken. Het is de bedoeling dat wetten duidelijk zijn, zonder mensen het rechtstraject in te jagen. Voor sommigen is dat overigens steeds minder toegankelijk. Daar kan de SP-fractie dus niet achter staan.

De heer **Pieter Heerma** (CDA): Voorzitter. Mocht het nog niet duidelijk zijn: ik heb een heel wrang gevoel bij de voorliggend casuïstiek. Dit is een wet die wij als CDA-fractie niet gesteund hebben. Twee onderdelen hebben we wel gesteund: de afschaffing van de LOK en het hele idee van de alleenstaande-ouderkop en de werking die daarvan uitgaat, daarbij wijzend op de gevaren van de effecten van een van die twee. Nu we een jaar later hier zitten en constateren dat de effecten veel groter zijn dan toen verwacht, zorgt dat voor een heel wrang gevoel bij mij. Ik dank de Minister voor de richting die hij in zijn beantwoording heeft aangegeven. Ik begrijp dat dat gevoelig ligt, maar de Minister heeft dat wel degelijk gedaan. Wat de formulering «ik heb geen keuze willen maken» betreft, vraag ik de Minister of hij niet bedoelt dat hij zich er tijdens de behan-

deling niet van bewust was dat die keuze voorlag. De veel ingewikkelder vraag is dan of de Minister, als hij zich daar wel van bewust was geweest, niet alsnog een bepaalde richting had meegegeven, gegeven de bedoeling van de introductie van de alleenstaande-ouderkop. We vinden allemaal dat er nu snel wat moet gebeuren. De Minister geeft aan, geen mogelijkheden te zien om de Hoge Raad tot snelheid te bewegen. Anders mogen we bellen, zei hij. Is de Minister bereid het signaal te geven aan de Hoge Raad dat er in ieder geval bereidheid is om toe te lichten wat de intentie was tijdens de wetsbehandeling? Anders blijft deze zaak mogelijk toch lang hangen in cassatie et cetera. Ik heb behoefte aan een VAO.

De heer **Van Weyenberg** (D66): Voorzitter. De eerste vraag van de heer Heerma blijft ook bij mij hangen. Ik begrijp de terughoudendheid bij de Minister om op de stoel van de expertgroep te gaan zitten, maar de kern blijft dat, toen we deze wet aannamen, bij veel fracties de gedachte leefde dat veel ongeveer hetzelfde zou blijven. De Minister zegt dat dat ook ongewenste effecten heeft. Dat kan, maar ik ben dan wel nieuwsgierig wat die ongewenste effecten dan zijn. Er is nu een interpretatie van een en ander ontstaan, wat niet de bedoeling was toen we het wetsvoorstel hier behandelden. De Minister heeft vandaag heel duidelijk gemaakt wat zijn insteek is, en vooral wat niet zijn insteek was tijdens de behandeling van het wetsvoorstel. Kan de Minister toch nog eens het gesprek aangaan met de expertgroep, niet om in haar verantwoordelijkheid te treden, maar om te bezien of de ontwikkelingen bij de leden van de expertgroep tot een andere interpretatie of iets dergelijks leidt? Ik blijf een vervelend gevoel houden bij het feit dat we nu op een uitspraak van de Hoge Raad moeten wachten door onduidelijkheid over een interpretatie van iets waarvoor in ieder geval mijn fractie haar hand heeft opgestoken tijdens de stemming.

Mevrouw **Yücel** (PvdA): Voorzitter. Kan de Minister, op het moment dat de expertgroep met aanpassingen komt, een brief naar de Kamer sturen? Als de uitspraak van de Hoge Raad er dan is – met de collega's hoop ik dat dat snel gebeurt – is de Minister dan bereid daarover een schriftelijke reactie aan de Kamer te sturen? Ik roep de Minister verder op de zaken scherp te blijven monitoren, hoewel ik begrijp dat het op dit moment niet altijd mogelijk is om dat scherp te doen.

De heer **Anne Mulder** (VVD): Voorzitter. De Hoge Raad kun je blijkbaar niet even informeel bellen, maar dat terzijde. Ik neem aan dat een aantal partijen een motie wil indienen. Het politieke handwerk vereist dan dat daarvoor een meerderheid moet worden bereikt. Ik neem aan dat de collega's de VVD dan wel weten te vinden. Dan kunnen we daarover doorpraten en ook over het initiatiefvoorstel van de VVD en hoe die twee zich tot elkaar verhouden.

Minister **Asscher**: Voorzitter. Ik wacht de moties af. De oplossing ligt niet in het veranderen van de wet. Dat zou namelijk niet helpen. Het verwijt van juridisering van de samenleving vind ik merkwaardig, als je praat over rechterlijke uitspraken. Het gaat om mensen die zich buigen over een uitspraak van de rechter. Als je niet tevreden bent met die uitspraak, zul je daar met juridische middelen iets aan moeten doen. Daar kan ik weinig aan veranderen. Het zou weer allemaal retoriek zijn, maar volgens mij ben ik heel secuur en serieus ingegaan op de besproken problematiek. Dit kun je niet afdoen met «het kabinet draagt hiermee bij aan juridisering van de samenleving». Er is een gevolg van een wet, dat in sommige gevallen leidt tot emotionele, ingewikkelde vervolgstappen. We zien dat rechters het recht mogelijk niet op dezelfde wijze interpreteren. Hoe je dat oplost en hoe je tot juridische rechtsvorming komt, is nu eenmaal een juridische kwestie. Dat kun je het kabinet niet verwijten. Rechters buigen zich over juridische kwesties, een feit waarmee we moeten leven.

Was ik me bewust van die keuze? Nee, ik heb dat al heel duidelijk erkend. Ik ben wel heel duidelijk weggebleven van het antwoord op de vraag of ik, als ik me daarvan bewust was geweest, die keuze had gemaakt. Ik heb geprobeerd uit te leggen, waarom ik daarvan weg ben gebleven. In de eerste plaats omdat ik die keuze toen niet heb gemaakt, in de tweede plaats omdat iedere keuze van mijn kant ook weer vergaande gevolgen zou kunnen hebben, waardoor de complexiteit van andere zaken weer zou kunnen toenemen en laatstelijk omdat ik denk dat je aan mijn woorden in de senaat niet te veel gewicht moet toekennen bij het veronderstellen van zo'n fictieve keuze, maar het omgekeerde wil ik ook niet doen. Ik begrijp dat dat een onbevredigend antwoord is, maar het is het antwoord dat ik nu heb.

Kan er dan toch geen signaal worden gegeven aan de Hoge Raad? Dat past werkelijk niet. Ik durf niet eens te gissen of het effectief of contraproductief zou zijn. Maar het past echt niet in onze verhoudingen. Ik weet dat vanuit het Hof in Den Haag prejudiciële vragen lopen. Ik zou niet weten waarom de gebruikelijke termijnen hier niet gehaald zouden kunnen worden. Ik denk niet dat ik een positieve invloed kan uitoefenen op het halen van die termijnen.

D66 vroeg of ik toch niet nog eens in gesprek kan gaan met de expertgroep. Ik denk dat die groep dit algemeen overleg ook volgt en dat ik niet veel heb toe te voegen aan wat ik al tegen de Kamer heb gezegd over de doelstellingen van de regering bij het wetsvoorstel, de manier waarop we aankijken tegen deze kwestie en de verhouding tussen de rechter en de wetgever. Ik zou niet meteen weten, wat we in een aanvullend gesprek zouden kunnen meegeven, meer dan wat ik hier in de Kamer heb gezegd.

De heer **Van Weyenberg** (D66): We kunnen allemaal wel die expertgroep gaan bellen, maar dan wordt het een Poolse landdag. Ik wil weten of dit debat de groep aanleiding geeft tot aanvullingen, preciseringen et cetera. Dat vind ik relevante informatie. De Minister is overigens op een aantal punten explicieter geweest dan in zijn brieven. Ik vond die lijn helder, in die zin dat er deels al of niet bedoelde onhelderheid was. Dat was de achtergrond van mijn vraag.

Minister **Asscher**: In de natuurkunde heb je soms gevallen waarin je door de meting de uitkomst beïnvloedt. Als ik nu ga bellen met de expertgroep om te vragen wat ze met dit debat doen, dan denken de rechters misschien dat ik verwacht dat zij heel andere uitkomsten gaan geven. Dat wil ik niet. Gebleken is dat zij bij hun adviezen rekening houden met de rechtsvorming door rechters, hun interpretatie van het recht, wetsgeschiedenis, parlementaire behandeling et cetera. Ik vermoed zomaar dat ze dat ook zullen blijven doen. Tweemaal per jaar komen ze met al dan niet aangepaste aanbevelingen. Ik heb de toezegging gedaan, die aanbevelingen niet van commentaar te voorzien, maar wel naar de Kamer door te geleiden, plus de kwalitatieve duiding van de ontwikkelingen. Daar wil ik niet veel aan toevoegen. Het gaat er niet om dat ik te lui zou zijn om een telefoontje te plegen, het gaat om het bewaken van de zuiverheid van de verhoudingen, wat overigens in de meeste gevallen ook in het belang is van ons allen, omdat daarmee deze groep rechters zich niet in het politieke getrokken voelt, maar de taak die ze heeft gekregen kan uitoefenen. Ik ben bereid de toezegging op die manier in te kleden dat ik niet alleen probeer die halfjaarlijkse aanbevelingen door te geleiden naar de Kamer, maar ook te vertellen wat wij zien gebeuren – altijd kwalitatief, want er is geen registratie – in het veld.

De heer **Pieter Heerma** (CDA): Onder juristen is op dit moment een discussie gaande of de Hoge Raad zich wel of niet ontvankelijk verklaart voor die prejudiciële vragen. Als het antwoord op die vraag nee is, is de zorg dat cassatie jaren duurt en dat het dus jaren duurt voordat er

duidelijkheid komt. Stel dat dat gebeurt, is er dan nog een manier om het proces te versnellen? Een aantal jaren lijkt me namelijk niet wenselijk.

Minister **Asscher**: Zelfs in cassatie kan de Hoge Raad besluiten niet-ontvankelijk te zijn. Als de Hoge Raad vindt dat er geen rechtsvraag ligt, maar een feitelijke discussie – in sommige gevallen is dat denkbaar – dan kan de Hoge Raad niet worden verplicht daarover een oordeel te vellen. Het antwoord is dus nee, ik heb daartoe geen mogelijkheden. Dit hoort echt bij de onafhankelijke rol van de rechter. Ik kan me heel goed voorstellen dat de Hoge Raad zich wel ontvankelijk acht, maar ik heb niet de illusie dat de Hoge Raad zich van deze opmerking van mij iets zal aantrekken bij het komen tot een oordeel over de vraag of hij zich ontvankelijk acht.

De heer **Pieter Heerma** (CDA): Het interessante is namelijk dat de expertgroep aangeeft dat de Hoge Raad hier maar eens een uitspraak over moet doen. Die legt dat salomonsoordeel daar zelf ook neer. Hoewel ik de scheiding der machten en de complexiteit begrijp, vraag ik toch welke ruimte er dan nog overblijft als de Hoge Raad zich niet-ontvankelijk verklaart.

Minister **Asscher**: Het oordeel van de expertgroep speelt natuurlijk wel een rol voor de Hoge Raad. In de jurisprudentie over ontvankelijkheid van de Hoge Raad zie je dat er wel degelijk rekening wordt gehouden met rechtsonzekerheid. Als rechters zelf aangeven behoefte te hebben aan guidance op dat punt, kan dat een rol spelen bij de beoordeling van de vraag of de Hoge Raad zichzelf ontvankelijk acht. Mijn antwoord dat inderdaad terughoudend is, is dat er voor het kabinet geen enkele rol is, kan zijn of zou moeten zijn bij het beïnvloeden van het oordeel van de Hoge Raad over de ontvankelijkheid. De ontvankelijkheidsvraag is immers ontzettend belangrijk voor de uitkomst van veel zaken. Wat als de Hoge Raad pertinent weigert zich over dit soort zaken uit te spreken en we vinden dat daardoor een groot maatschappelijk probleem ontstaat? Dan kom je met andere middelen. Dan kun je niet via de rechter iets doen, dan zou de Kamer een wet moeten aannemen die ziet op kinderalimentatieberekening. Dat zou bij mijn collega van Justitie moeten gebeuren. Maar nogmaals, ik vind dat nogal vergaande stappen die op dit moment en ook in de voorzienbare toekomst niet aan de orde zijn. Dan wordt wel weer relevant de hoeveelheid problemen die we zien. Voor je naar het middel van rechtswijziging zou grijpen, als je daar al terechtkomt, moet je als medewetgever gaan wegen of dat middel nog proportioneel is voor het oplossen van een mogelijk probleem.

Mevrouw **Yücel** (PvdA): Ik heb nog een vraag gesteld over de Hoge Raad. Ik begrijp heel goed dat de Minister niet direct druk zet op de Hoge Raad, want de verhoudingen moeten zuiver zijn. Maar als er snel duidelijkheid is – dat hoop ik – of het nou niet-ontvankelijkverklaring is of een uitspraak, is de Minister dan bereid een reactie naar de Kamer te sturen met zijn oordeel over de interpretatie van de hervorming van de wet en over de vraag of een en ander uitpakt zoals door ons bedoeld?

Minister **Asscher**: Stel dat de Hoge Raad arrest wijst, dan ga ik niet daar dan weer commentaar op geven. Dan is dat recht. Het enige wat je dan kunt doen, is bij evaluatie van de wet kijken of de doelen van de wet zijn gehaald, zoals dat hoort bij een evaluatie. Overigens ben ik van mening dat zelfs bij deze problematiek de doelen van de wet nog steeds binnen handbereik liggen. Ik ben uiteraard bereid om het arrest van de Hoge Raad aan de Kamer toe te zenden, voorzien van wat volgens mij de betekenis ervan is. Maar om daarover dan weer een oordeel te vellen in

hoeverre dat in overeenstemming is met mijn bedoeling, dat wordt een rare tango met de Hoge Raad.

De **voorzitter**: De Minister heeft de volgende toezegging gedaan.

- De Minister zal het onderwerp waarover we vandaag hebben gesproken en eventuele wijzigingen in aanbevelingen van de Expertgroep Alimentatienormen monitoren en de Kamer hierover informeren.

De heer Heerma heeft een VAO aangevraagd.

Ik heb begrepen dat de Minister twee keer per jaar met aanbevelingen komt. Kan hij de momenten aangeven waarop de Kamer wordt geïnformeerd?

Minister **Asscher**: Het eerstvolgende moment is begin 2016. Dan is er hetzij een nieuwe aanbeveling, hetzij een uitspraak van de Hoge Raad. Dan praten we dus over januari 2016.

Sluiting 11:55 uur.